

مشتاق

مطبعه و محل اداره :

جفال اوغلانده امنیت
سندوغی جوارنده
شنکول یقوشنده
۲۷ نومرو

اضطار :

مسلكمزه موافق آثار
جدیده مع الممنونیه
قبول اولنور

درج ایدله یین آثار اعاده اولتماز

دیر ، فلسفه ، علوم ، حقوق ، ادبیات تاریخ ، سیاست ، و بالخاصه احوال و مشوره اسلامیه بحث ایرر و هفته ده بر نشر اولنور .

آبونه بدلی

صاحب و مؤسسلری :

درسعادتده نسخه سی ۵۰ پاره در

ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب
تاریخ تأسیسی

قیرله دن مقوا بورو ایله کوندربلیسه سنوی
۲۰ غروش فضله آلنیر

۱۰ تموز ۳۲۴

سنه لکی	التی آیلغی	غروش
ممالک عثمانیه ایچون	۶۵	۳۵
روسیه	۶۵	۳۰۵
سائر ممالک اجنبیه	۱۷	۹

آلتنجی جلد

۱۴ جمادی الاول پنجشنبه ۵ مایس ۳۲۷

عدد : ۱۴۱

شعبہ سی مأمور لری آرہندہ معتمد دوستار کنہ ومفد لک افغانہ
اظہار خصوصیت ایتش اولان متوفی جنرال بازی یولات عاہندہ تدابیر
قطعیہ اتخاذینہ قرار ویرلدی . ۱۹۰۶ سنہ سی پترسبورغ مخفی اجتماعندن
صوکرہ کنج مسلمانلرک فعالیتی اوقدر موفقیتی یورودی کہ اونلر ۱۹۰۷
سنہ سندہ نیژنی پنیری زمانندہ قونفرہ عقد ایتک ایچون حکومتدن
معاہدہ بیلہ استحصال ایدہ بیلدی . بو قونفرده اختیار ملالرک یرینہ
کنج تورک تربیہ سی آلمش کندی آملرینک اقاہسی تقرر ایتدی .
کذا بو قونفرده ، روسیہ دہ کی مسلمان مکتب لری نہ انحق استانبولک
کنج تورک مکتب لری نہ اوقومش مملک لری تعیین ایدیلہ سی دہ قرار لاشدیرلدی .
بوتدابیرک ہر طرفدہ موفقیتلہ تطبیق اولنہ بیلہ سی ایچون ، ہر شہردہ
معارف جدیدہ ہیئت لری ترتیب اولندی ، بونلرک وظیفہ سی تورکیہ دن
کلن معاملہ ، روسیہ دہ اکال تحصیل ایتش دہ محلی آخوندلردن ساخته
شہادتنامہ لری آلوب ویرمک ایدی .

کنج مسلمانلرک دردنجی اجتماع لری ، ۱۹۰۸ سنہ سی ینہ نیژنی پنیری
زمانندہ وقوعہ کلدی . اوزمانندہ اہل فساد ، استیجار اولمش . اپورده
طوبلا دیلر ، و مسلمان سیاسی فرقہ لری نہ قاهرہ جمعیت مرکزہ سنک
امری مو جینجہ . روسیہ یہ مخصوص کنج مسلمان باش قومیتہ سی تاسیس
ایتدی . بو قومیتہ یہ اعضا اولہرق کیرنلر شونلردر : (۱) اورنبورغ
ادارڈرہ حانیہ سی اعضای سابقہ سندن فیخر الدینوف ، (۲ و ۳) یوقاریدہ
اسملری کچن ملاعلیف و آبانایف ، (۴) ساراطوف ملاس آتلا سوف ، (۵)
قزان مبعوثنک برادری مقصودف ، (۶) تاتاراجہ « الفت » عربجہ
(کلیمیس) غزتلرینک محرر سابقی ابراہیموف ، (۷) اورنبورغک
« وقت » غزتہ سی محرری کریموف ، (۸) ایرقونسکی مرخصی
شفیع الییدہ ، (۱۰) بوملاس ، (۱۰) یوقاریدہ اسمی کچن قریم کنج
تور نامور خفیس غاسپرینسکی ، (۱۱) اونلرک باکرلی مارنی طوبیجیاشف .
ایکی صوکرہ اجتماع ، روسیہ داخلندہ اداره امور وقاهرہ مرکز قومیتہ سیلہ
تاسیس مناسبہ اشوباش قومیتہ سی توکیل ایتدی .

اشبو منتخب کنج مسلمانلر قومیتہ سی ، ایلک کونلندن اعتباراً
روسیہ دہ مملک واساطق نامزدی اولان کیمسہ لری ، کنج تورک لک
علومنک تحصیلی ایچون تورکیہ یہ کوندرمکک اوغراشدی . کریمہ اولجہ دہ
کیدنلر اولوردی ، فقط بو کیدیش وقایع منفرددن ایدی ۱۹۰۸ سنہ -
سندن اعتباراً ایسہ ، مذکور قومیتہ نلک ادارہ سی آلتندہ اولہرق . بو
قاعدہ عمومیہ مشککہ کیردی ، تورکیہ یہ یی تحصیل کورمش آدم لر کوندریلیور ،
وبووجہ لہ تورکیہ دہ آنحق کنج تورک لک روخندہ تربیہ ایدیلہ ک قالبور ،
وبناء علیہ کنج تورک لک درسی آنحق برویار بحق سنہ سورویور . کنج
مسلمانلر بوتعلیم و تربیہ یی استنبول مکتب لری نہ آلیورلر وارادن روسیہ یہ
دونبورلر ، بورادہ باش قومیتہ اونلرہ وادراق لازمہ یی تدارک ایدیلور .
مثلاً استانبول دہ اوقومش عبداللہ حمزین بو طریق ایلہ آرخانفلسکی یہ معلم
وملا اولدی . ہر نہ قدر بونی اورانک صادق مسلمانلری والی یہ خبر
ویردی لرسہ دہ والی آلیورمدی . ذاتاً کنج مسلمانلرک حرکاتہ بزم
حریت پرور والیریمز آلیورمورلر . حالبوکہ اسلام عالمندہ وقایع بوکون

آورویانک صوکرہ زمانندہ مدنیت اسلامیہ یی مستحق اولدیغی درجہ دہ
تقدیر وتوقیرہ باشلا دیغنی یازیور .

معارف مدیریتی ، عوام لسانک اوکرہ نامہ سی قولایلاشدیر . ق
ایچون ، تونس لہجہ سندہ بر لغت کتابی ترتیب ایتدیرمہ یہ تشبہ
ایلا مشدی ؛ مطبوعات بوتشبتی شدتہ پروتستو ایدیور ؛ المرشد ،
معمر لیرک منتظم فلاسفی عربجہ یی محافظہ سیعی لری خاطر لاتہرق
معارف مدیرینک بوتشبتی تزییف ایدیور ؛ « المشر » والصواب
قبا وباربار بر لہجہ یہ ، ادبی وعمومی بر لسانک فدا ایدیلہ سنہ پک متألدرلر ؛
جرائد محلیہ دن بریسی صہ ریور ؛ « یوقسہ لسانغزی اعدام ایلہ بز
مسلمانلری محو ایتکمی ایستہ نیلیور ؟ زیرا ، معلومدرکہ مللر ، لسانلرینک
مقدراتی تعقیب ایدرلر . . . »

روسیہ دہ کنج مسلمانلر حرکتی

پترسبورغ دہ روسیہ منتشر « روس باغانی » ندن ترجمہ اولمدر :
۱۹۰۸ سنہ سی تموزندہ ، تورک انقلابی متعاقب ، « روس اہالیسی »
عنوانی غزتہ دہ « تورک مشروطیتنک کنہ و حقیقتی » یہ بر مقالہ یا مشلر
واو مقالہ دہ کنج تورک لک حرکتک یالکوز عثمانی ممالکک منحصصر
برشی اولمادیغنی وتورکیہ یی متعاقب مسلمانلرلہ مسکون بالجلہ ممالکک
سہ ایت ایدہ جکنی خبر ویرمدم . اوزمان مطبوعات دہ کنج تورک لک
مقاصد خفیہ سندن بحث ایدن ہیچ یوقدی ، بن بونلری ایک دفعہ
یازدم . بونکک برابر شہدی کور یورم کہ بن دہ کچ قالمش بریسامبر
اولشم .

اعتراف ایدیورم ، دہا دون خبرالدم کہ بن اومقالہ سی یازمادن
الٹی سنہ اول بزم داخی دشمنلریمزک حمایہ وصیاتی آلتندہ اولہرق
کنج تورک ناشر فسادلری روسیہ نلک ہر طرفہ طاغلمش ایشلر . تا
۱۹۰۱ سنہ سندہ نیژی ، کنج تورک قومیتہ سنک روسیہ دہ مأمور خفیس
مشور قریمی محرک فساد اسماعیل غاسپرینسکی ایلہ اونلرک قافقازیالی
یارد اچیدسی طوبیجیاشف در . ایشتہ شو کنج تورک مأمور لری
۱۹۰۶ سنہ سندہ نیژنی پنیری زمانندہ مسلمان سیاسی فرقہ لری
مرخصلردن متشکل کیزلی بر اجتماع یاپدی . بو اجتماع انظار اغیاردن
تماماً محفوظ قالمق ایچون بالخاصہ استیجار اولمش بر واپور ایچندہ
اولدی . واپور اجتماع دوامی مدتجہ « آقا » صوبی اوزرندہ سیرایتدی
طوردی . بو اہل فساد ، مقاصد مضرہ لری نہ خدمت ایچون ارہارندہ
پارہ طوبلا دیلر . اجتماع لری نہ تقرر ایدن مواددن بریسی اورنبورغ مجلس
روحانیہ سندہ اعضا بولنان وایشلرینہ کلہ بن بعض کیمسہ لری اورادن آتمقدی
اصل مفتی یہ ، مقصدلرینہ مخالف ایدہ میہ جکنی کسیدر دکارندن ، ایشمیہ -
جکلردی . آنحق اونلرک یانی باشنہ کندیلرندن آدم قودرہ جکلردی .
مسلمان مفسدلرینک ، بویلہ مخفی بر اجتماعی دہا ۱۹۰۶ سنہ سی
پترسبورغ دہ اولدی . اجتماع قزان ملاعلیف ریاست ایتدی ؛ مرقومک
الایش کذار یارد اچیلری قزان ملا آبانایف واورنبورغلی یوسف
آقچہ رین ایدی . بو اجتماع دہ داخلہ نظارتک ادیان غیر خرسینیانہ

فوق العاده سرعتی بر برین و لی ایدوب کیدیور . بوسنه مکده عظیم بر مسلمان قونفره سی عقد اولمشدر بوقونفره روسیه نك مرخصی اوله رق ، بالاده مذکور باش قومیت نك هان بالجه اعضالی اختلالی محرر ابراهیموفده داخل اولق اوزره حاضر بولمشدر . کنج تورك ناشر فسادلی ، مسلمان حاجیلرینه مسلمانلرک و توركلرک اتحادی فکرلرینی انجق سیاسی جهتندن تشریح ایدره ک ، روسیه ده مخالفت و اختلاللره معاونت ایچون ارلری تشجیع ایلهرک ، تعصب اسلامینک هیجان و غلیاننه چالشمشدر . حتی آچقندن آچیغه اعلان ایتیشلردر که نه وقت روسیه اختلال ایله ییقیلور و محو اولورسه اوزمان بکله یلین مهدی چیقمش اولور .

مکده مسلمانلره ایدیلان دعوت و مراجعتده مسلمانلرک مذهب فرقی کوزه دله مشدر ؛ مهدی نك سنی و شیعیلر سیاناً دعوت اولنوب ؛ جمله سنک غلیان تعصبنه چالشمشدر

بوسنه مسلمانلری

صراط مستقیم جریده محترمه سنه

اقوام اسلامییه بر برینه طائیفه مخصوصنده اوج سنده در کوستر دیککز غیرت و فعالیتک برستایش خوان ساکتی ایدم .

بوکونه قدر بتون اقوام اسلامییه نك احوال اجتماعی و عرفانیه سندن اسلام قارئلرکزی خبردار ایتدیکز . یالکز بزوالی بوشناقلر طائیفه نمتندن محروم قالدق .

بوشناقلرک بوسوک یاریم عصرلق حیاتلرینی قوملرک علماسندن بری یازملی ایدی فقط اولرک سکوتی بکا زیاده سیله تأثیر ایتدیکندن بوبابده بر قاج سطر یازی یازمه کندمه جرأت کوردم . بر شاعر یلمیزک دیدیکی کی : « بزکوچکز اما وطن اسلامی به بیوک آدملر یتشیدرک » بزعموم بوشناقلر دائماً بونکله افتخار اید ز ... صده کله م :

بوسنه نك آوستریا طرفندن اشغالی اوزرینه بوشناقلری بر موت موقت استیلا ایتمشدی . واقعا حکومت هر طرفده منتظم مکاتب ابتدایه و اعدادیه تأسیسندن کری قالماش ایدیسده پیغمبرودینی علیهنده یازیلر طولی کتابلر اوقوتان مکتبلره صلابت دینه ایله مشهور اولان بوشناقلرک چو جقلمینی کوندرمیه جکلمی درکار ایدی .

ایشته بو حال بزم یکریمی سنه قدر اوزون بر مدت طرفنده تماماً حال منامده قالماسنده باعث اولدی .

بوشناقلر حکومتک آچدینی مکاتبندن اودرجه نفرت ایدیورلردی که بویه بر مکتبه چو جقنی ویرمک عادتا بیوک بر جسارته متوقف ایدی . مع یافیه بعض دوراندیش آدملر بتون بومش کلاتی کوزه آلهرق چو جقلمینی مکتبه ویردیلر ، شمدی بز بر جوق مشکلاته مکتبه ویریلن بوکنجلردن استفاده ایدیورن . مملکتیمزک سویه عرفانی ترفیع ایدلردن اکبرنجیسی بت مجلسی رئیس حاضری « پاشا غیچ صفوت » بکدر . بو ذات محترم تحصیل دتالی و عالیسی کمال ایدر ایتمز قلمنه صارلدی . قلوب ملتده

حسیات و ظن و روانه اویانسی ایچون بر جوق شعرلری ایدی . بو شعرلر بالاخره آریجه کتاب شکنده طبع ایدلشدر بوکون ملتک ایدی احترامنده طولاشیور . بو ذاتک ثمره فعالیتی اوله رق ده بر جوق کنجلر یتشدی . ایشه بوکنجلر « غیرت » رساله موقوته سیله عرفان ملینک تمیل طاشلرینی قویغه چالشیورلر . بونلر آره سنده الکی زیاده نظر دقت و تقدیری جلب ایدن « مفتیح حازم » افندی نامنده برکنجلر . بو ذات علمییه صنفنه منسوبدر .

مدرسه لرک سیئاتندن تقدیر بحث اولنورسه اولنسون ادعا ایدرم که عین مدرسه بزبوشناقلره الکی بوشناقلر یتشیدر مشدر . بو ذات مدرسه لرده اوزون مدت تحصیل علوم ایتد کد نصکره بالامتجان مملکتیمزک « نواب » مکتبه داخل اولدی . دهها مکتب صره لرنده ایکن محافل ادبیه نك نظر دقتی جلب ایده جک درجه ده اظهاردهایه اقدار کوستردی . بو محترم کنج علی الخصوص کوچک حکایه یازمق وادیسنده پک زیاده موفق اولمشدر . دهها مکتبه ایکن یازمش اولدینی « قاز » نووه لی شایان تقدیر کورلمش و حتی آلمانجه و فرانسه زجه به بیله ترجمه ایدلشدر .

فقط او زمانکی موفقیتی صرف صنعت قلمیه جهتندن ایای . مکتبندن نشأت ایدوب ده ملتیه دهها فضله تماسده بولنشجه موفقیتی آرتدی . او زمان بوسنه کاراسلوبی تحلیلالات روحیه یلا ده تنوع ایتدی . « غیرت » ک صوک نسخه سنده یازمش اولدینی متوحش قیونلر « تحلیلالات روحیه نقطه نظرندن پک زیاده کوزلدر . و حتی بن دهها ایلری به کیده رک دیرم که بوشناقلرک حیات حاضره لری حقنده بر فکر مختصر ایدنک ایچون بو حکایه بی اوقومق کافیدر . عثمانلی قارئلرکزه بو ذوقی تأمین ایچون بوجه آتی ترجمه ایدیورم :

متوحش قیونلر

بوسنه نك اشغالندن اول طوغمشدی . وطن و ملتک ماضیسی بیلمیوردی . فقط اونی ، کندیسنه ملتی ایچون نفرت القا ایدن کتابلردن ، بیانیجلردن بالاخره او کړندی .

ابوینی ای اخلاقی مسلمانلر ایدی . بعض دوستلرینک نصیحتلری اوزرینه اونی بیوک برتردله مکتبه ویردیلر .

مکتبه قورقه قورقه کیدر ، صنفاری مطرد بر صورتده کچردی . چونکه اونک مکتبه کیتمکدن مقصدی بو ایدی . بابایی کندیسنه مکتبه کیتمکدن نه بکندیکنی سویله به یه جک درجه جاهلیدی .

مکتبه ، اوخلیطه حسیات متضاده ، کندیسنه سویله بن شیلری کمال دقتله دیکلردی و بو دقتی سایه سنده آرتق بتون اسکی عاداتک فنا اولدینگی او کړندی و ماهیتی هنوز او کړنه مدیکی « مدنیت » ک تحت تأثیرنده منقرض اوله جغه اعتقاد ایتکه باشلادی .

بتون بوسوزلری دیکله به دیکله به یکیلکک ایلکنی ادراکه هنوز باشلامشدی . بواندینی مکتبه هر شیک بر پروگرام دائره سنده جریان ایتدیکنی کوریوردی . بو حالات کندیسنی یکیلکه طوغری جذب ایدیورلردی .